

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis

Antehac ex probatis Auctoribus breviter concinnata

Busenbaum, Hermann

Coloniæ Agrippinæ, 1707

Dubium V. De iis, qui testari & hæredes institui possunt.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42561

Cap. fin: §: fin. De Testam. in 6. nisi eorum aliquis in remotis ageret, id est, si proximè non esset reversurus, tum enim opus non est vocari vel expectari, L. Pluribus ff. De procurat. Bald. in L. Nulli. 37. Cod. De Episc. & Cleric. n. 15. Quòd si aliquis executorum tergiverfetur, alii possunt pergere, Cap. fin. suprà.

D V B I V M V.

De iis, qui testari & heredes institui possunt.

1153 **R** Esp. I. Omnes homines liberam de suis bonis testandi facultatem habent, nisi naturali aut positivo jure prohibeantur. Naturali autem jure testari vetantur infantes, furiosi, amentes, nisi lucida intervalla habeant, vel in una tantum materia delirent, & in aliis non, ut Navarr. Sanch. lib. 1. de Matrim. d. 8. Quid autem sentiendum de eo qui ex morbo aliquamdiu delirat, v. Lugo d. 24. §. 4. Positivo autem, surdus simul & mutus à natura, prodigus, servus, usurarius publicus, filius familias de bonis adventitiis, (si quidem ante Clericatum advenerint, ut v. Lug. n. 67.) impubes, captivus apud hostem, damnatus ad mortem, si bona ejus confiscentur, Lugo n. 72. professus Religionem.

• Dico, professus, quia novitius, cum adhuc sui juris sit, absque Superioris licentia validè testari potest, etiam non servatâ juris solennitate, ut habet Trull. to. 2. l. 7. cap. 18. d. 5: n. 4. ex Sa & Bon: & si quidem intestatus decedat, proximi consanguinei in bonis succedunt. Similiter Religiosus Societatis, post emissa vota simplicia, etsi non licitè, validè tamen potest testari, quia domini-
um

um bonorum suorum retinet, impeditum quasi voto paupertatis, quoad dispositionem sine licentia Superioris; non autem ullâ constitutione canonicâ dispositio irritatur, Ita Mol. Sanch. Laym. qui addit, potestatem testandi, seu jure, seu consuetudine, etiam Religiosis Ordinum militarium concessam, frequenterque à Pontifice concedi iis solere, qui extra claustrum, Beneficium vel Episcopatum habent.

Resp. II. Omnes homines, etiam amentes, furdi, muti, servi, imò & communitas, hæredes institui possunt, nisi specialiter prohibeatur. Ita Bon. to. 2. de contr. d. 3. q. 17 p. 3. quia ad hoc tantum requiritur plena potestas in disponente, & capacitas in hærede. Incapaces autem secundum jura sunt, 1. Apostata & hæretici, eorumq; receptores, defensores, fautores: licet probabile sit, eos ante sententiam Judicis ad restitutionem non teneri, eò quòd hoc jus in eo rigore non sit receptum. Less. l. 2. cap. 19. dub. 5. Sanch. l. 2. cap. 14. n. 31. 2. Civitas hostium, & communitas Judæorum. 3. Damnatus ad metalla, persecutores & percussores Cardinalium, & qui ob crimen activè intestabiles sunt. Less. loc. cit. Adde casus, in quibus aliqui excluduntur à bonis defuncti, ut 1. Hæres, (uti & legatarius) qui testatorem occidit, Leg. ult. §. ult. ff. De bonis damnatorum. 2. Item si testatori prohibuit testari, aut testamentum revocare; aut si ad uxorem testatoris accedat. 3. Si dum testator mente captus fuit, hæres illius curam non habuit, aut si captivum redimere neglexerit. V. Mol. d. 178. §. 212. Lugo d. 24. n. 75. Unde resolves:

I. Hæredes institui possunt professi Ordinum, quibus permissum est bona immobilia in com-

»muni possidere, eorumque nomine Monasteri-
 »um succedit: Tales autem sunt omnes ferè Reli-
 »giones, excepto Ordine Minorum de Observan-
 »tia, & Capucinorum. Ratio, quia illi sunt incapa-
 »ces, secundum *Trid. sess. 25. cap. 3. uti & professi So-*
 »cietatis JESU. *V. Sanch. l. 6. cap. 18. Bon. l. c. n. 5. Lay.*
 »*l. 3. t. 5. c. 5. licet contrarium probabilius esse pu-*
 »tet *Wading. de contr. d. 4. du. 5. §. 4. V. Dian. p. 9. t.*
 »9. R. 16.

» II. Collegia Societatis JESU, & domus etiam
 »professæ, hæreditates accipere possunt; modò bo-
 »na immobilia, quæ communi usui & habitatio-
 »ni non deserviunt, vendantur, & non deferantur
 »intuitu professi, aut vota formata habentis.

» Dixi, hæreditates; quia sicut Minores & Capu-
 »cini, legata & alia donata admittere possunt; ita
 »etiam Societas JESU, etsi intuitu alicujus profes-
 »si tantùm ea deferantur. *Vid. Laym. l. c.*

» III. Testator potest quemvis extraneum insti-
 »tuere hæredem, nullâ factâ mentione consanguini-
 »eorum collateralium, etiam fratris pauperis,
 »dummodo absit scandalum, & gravis necessitas
 »illorum: quia nullo jure prohibetur, & bona sunt
 »ipsius, de quibus disponit liberè. *Bon. & alii 5.*
 »*Dian. p. 1. t. 8. R. 83. & 86. Item p. 5. t. 3. R. 114.*

» *Quæres I. Quæ sit divisio hæredum.*

» *Resp.* Hæres alius est ex testamento, alius ab
 »intestato. Hæres ex testamento, vel est univer-
 »salis, sive ex asse; vel partialis, seu ex parte tantùm;
 »v. g. ex triente vel dodrante, vel quadrante.
 »Uterque horum, vel est hæres necessarius, qui
 »necessariò institui debet, ut sunt omnes in recta
 »linea descendentes, & post hos ascendentes, nisi
 »sit causa justa exhæredandi; vel non necessarius,
 quem

quem testator potest instituere, & non tamen cogitur, *Laym. l. 3. tr. 5. c. 5. n. 9.*

Quæres II. Quantum hæredibus necessariis debeat.

Resp. Jure novo legitimam portionem descendentium, esse trientem hæreditatis, si non sint plures quàm quatuor liberi; si plures, semissem: Similiter ascendentium portio, etsi unus tantum fit, est triens hæreditatis, idque absque ullo gravamine, modo, & conditione: alioqui pro non appositis habentur. Quòd si autem alicui ascendentium, vel descendentium, portio legitima non relinquatur, competit ei actio ad petendum complementum, vel ad rescindendum testamentum, ut ipso jure nullum: maximè, si causa idonea exheredationis non sit inserta & probata. *Laym. n. 10.*

His adde 1. Rumpi testamentum ob posthumi præteritionem. 2. Peccare parentes, si absque justa causa, ex inordinato affectu erga liberos, successione inæqualitatem inter eos instituunt: Justæ autem causæ hujus inæqualitatis erunt, merita & obsequia majora; si pupilli magno sumptu in studiis ali debeant; si qui plus egere videantur, *Dian. p. 1. t. 8. R. 83.* si quis in studiis sustentatus sit Doctor, possitque lucrari, & alii secus; imò pater, id, quod habet supra partes legitimas filiis debitas, potest de rigore relinquere extraneo. *Trull. 20. l. 7. c. 18. d: 10: n: 2: Bon: Dian: R. 83.* 3. Liberos naturales, nisi legitimati sint, respectu patris non esse hæredes necessarios, respectu tamen matris, esse; idque æquali jure cum legitimis. Quòd si tamen pater liberis caret, naturales potest instituere hæredes; modò parentes superstites legitimam portionem non priverentur. 4. Fratrem & sororem

rem tunc tantum posse infirmare testamentum,
 si persona infamis instituta fit, *Laym. num. 15.*
v. Bon. d. 3. de cont. q. 17. p. 3. 5. Patrem non posse
 expensas factas pro filio in studiis litterarum re-
 petere, si quidem eas liberaliter fecit, vel donavit:
 secus si habuit animum repetendi, & computan-
 di in legitimam. Quod si pater non repetiit,
 quando potuit, non tenetur filius eo mortuo in
 divisione conferre in commune, quia praesumi
 potest liberaliter factas, vel condonatas, nisi ali-
 unde constet contrarium. *Azor. Vil, Trult. 1. l. 4.*
c. 1. d. 3. n. 3. V. supra c. 3. d. 2. de donatione.
 Quæres. III Qui hæredes succedant ab inte-
 stato aut testamento rupto, vel irrito.
 Resp. Ante omnes alios, patri succedere legi-
 timos liberos, & in demortuorum locum nepo-
 tes. 2. Deficientibus descendantibus, patrem &
 matrem defuncti, & in eorum locum, avos &
 avias. 3. His quoque deficientibus, fratres &
 sorores ex utraque parte conjuncti, idque æquis
 portionibus, exclusis iis, qui ex solo patre vel
 matre conjuncti sunt. 4. Si ex fratribus vel so-
 roribus utrimque conjunctis, unus mortuus li-
 beros reliquerit, succedunt hi loco parentis sui
 cum patruis, non in capita, sed in stirpes. Si ta-
 men fratres & sorores utrimque conjuncti, om-
 nes mortui sunt, tunc eorum liberi, exclusis pa-
 truis ex una tantum parte conjunctis, non in
 stirpes, sed capita, adeoque æquis portionibus
 succedunt: quia duorum fratrum filii, non suo-
 rum parentum loco, sed jure propriæ conjun-
 ctionis succedunt, cum ergo æqualiter juncti
 sint, æquales etiam in portione hæreditatis esse
 debent. 5. Deficientibus fratribus & sororibus
 utrimque conjunctis, eorumque liberis, succe-
 dunt

dunt fratres & sorores, ex una tantum parte con-
 juncti: hoc tamen discrimine, ut qui ex parte Pa-
 tris sunt juncti, succedant in bona à patre prove-
 nientia, in reliquis æqualiter omnes. 6. Si fratres
 & sorores, eorumque filii deficient, succedunt
 propinquiores collaterales usque ad decimum
 gradum: & fit talis successio in capita, nullâ habi-
 târatione, an ex altera parte, an ex utraque sint
 conjuncti. 7. In horum defectu, succedit uxor, &
 denique in illius morte fiscus secularis in bonis
 omnibus laici ab intestato defuncti: fiscus autem
 Ecclesiasticus, in bonis Clerici. *Lay. c. 6. n. 1. 2. 3.*
 & 4.

His adde: 1. Quod si uxor, susceptis ex priore
 marito liberis, ad secundas nuptias transit, quid-
 quid à priore marito, donatione aut testamento
 acquisivit, ejusdem matrimonii liberis cedere.
 Similiter, si maritus alteram uxorem ducat.

Adde 2. Hæredem adeundo hæreditatem,
 non commoda tantum & jura, sed etiam debi-
 ta & onera realia defuncti in se transferre. Inte-
 rim tamen duplici beneficio gaudere, 1. Ut su-
 pra vires hæreditatis non obligetur. 2. Quod
 deductis expensis funeris, & solutis debitis,
 quartam partem hæreditatis obtinere debeat
 hæres, vel hæredes; & si eam non habent, lega-
 tis, non tamen piis, ut notat *Trull. to. 2. l. 7. c. 18. d. 12.*
n. 25. ex authent. similiter C. Ad legem Falcid. detra-
here possunt beneficio legis falcid. Lay. n. 7. Sanch.
lib. 4. cap. 15. Ut autem hoc beneficio frui possit
 hæres, conficere tenetur inventarium, tametsi
 hanc obligationem testator possit remittere, re-
 spectu legatariorum & fidei commissariorum,
 quibus ex mera liberalitate aliquid reliquit; non

nam respectu creditorum, quibus præjudicare non potest: Univerſim enim ab onere inventarii, & à rationibus reddendis, eos, quibus potest relinquere bona, sine onere dandi partem aliis, potest liberare, iisque concedere, ut eorum dictis, vel juramento ſtetur, *Mol: Lugo, d. 24: n. 236.*

A D D E N D A.

1154 *Q. 208: De quibus rebus testari poſſit filius. R. Colligi potest ex dictis p. 1. à n. 1026. Poſſuntque videri alia apud Tambur: in Decal: lib. 5. cap. 4. §. 1. & 3.*

Q. 209: De cujus licentia testari poſſit Religioſus profeſſus, vel aliquis Eccleſiaſticus. R. Caramuel docet pro Religioſo ſufficere licentiam eorum, per quos potest aliquid donare, ſed communiffima ſententia cum Carden. in 1. Crifi d. 65. dicit non poſſe, niſi de licentia Papæ, nam Cap. 7. Quia ingrediensibus. 19. q. 3. expreſſè dicitur, Ulterius nulli ſit teſtandi licentia: & quidem quòd nomine proprio teſtari non poſſit, certum eſt, quia nomine proprio non eſt capax ullius domini, ergo hoc, quod ipſi erat impoſſibile, non prohibetur, ergo prohibetur, ne teſtetur etiam nomine alieno, nempe communitalis, ad quam pertinet dominium, tale enim teſtamentum haberet ſpeciem diſpoſitionis ex dominio, quam à profeſſis omnino abeſſe vult Eccleſia. An & de quibus teſtari poſſit Eccleſiaſticus, dicitur l. 4. n. 1355. 1359.

1155 *Q. 210. Quid notandum ſit circa hæreditatem & legitimam, ac ſpeciatiim circa Religioſos. R. Seqq. §. 1. Tota hæreditas in Jure vocatur As: as autem dividitur in duodecim uncias: duæ unciaſunt ſextans, id eſt, ſexta pars hæreditatis: tres unciaſunt quadrans*

quadrans, id est, quarta pars : quatuor uncia sunt
triens, id est, tertia pars : quinque uncia sunt *quin-*
cunx, id est, uncia minùs quàm media pars : sex un-
 cia sunt *semis*, id est, media pars hæreditatis: septem
 uncia sunt *septunx*, id est, uncia plùs, quàm media
 pars : octo uncia sunt *bes*, id est, uncia minùs, quàm
 tres partes hæreditatis: novem uncia sunt *dodrans*,
 id est, tres partes hæreditatis : decem uncia sunt
dextans, id est, uncia plùs, quàm tres partes: undecim
 uncia sunt *deunx*, id est, hæreditas minùs unciâ :
 atque ita habetur §. 5. Instit. De hæred: instit. ex qui-
 bus intelligitur, quid sit institui hæredem ex *asse*, ex
semisse, ex *besse*, ex *deunce* &c.

§. 2. *Legitima* est pars illa bonorum, quæ secun- 1156
 dùm Leges relinqui debet hæredibus *suis*, id est,
 necessariis, qui præteriri non possunt : potest ta-
 men relinqui sub conditione honesta, quæ sit in
 potestate hæredis, v. g. si studuerit, L. fin. ff. De
condit: Instit. si enim explere nolit, censetur renun-
 ciare hæreditati, *Haunold. T. 6. N. 330.*

§. 3. Si Cajus ducturus secundam uxorem, 1157
 cum hac paciscatur, ut nec ipsi nec prolibus fortè
 nascituris sit ullum Jus ad hæreditatem vel Legiti-
 mam, poterunt proles evertere hoc pactum, quia
 Legitimam, ad quam natura tribuit Jus, non potest
 sinè justa causa auferre pater aut mater : unde si
 Cajus volebat excludere proles nascituras, debe-
 bat, priusquam ulla nasceretur, abdicare se bonis
 in favorem prolium primi thori, reservato sibi so-
 lo usu- fructu.

§. 4. Si Titius testamentum faciat pro Monaste- 1158
 rio, in quo profiteretur, & moriatur ante ascenden-
 tes, his debetur sua legitima portio, non aliter ac
 si Titius in sæculo fuisset mortuus, quia Monaste-

rium non debuit præjudicare Juri ascendentium, quod est esse hæredem necessarium in legitima portione respectu talis filii, *Molin. T. 2. D. 140. N. 10.* Idem videtur dicendum, si Collegium per testamentum filii acquirat simile Jus: *Nec obstat*, quod non debeat Legitima ascendentibus, si adsint descendentes, Monasterium autem in Jure habeatur loco filii, nam habetur tantum pro casibus in Jure expressis, qualis hic non est. Pater verò & mater, aut alterutro mortuo, qui ex his superest, instituendus est hæres à filio quoad totam partem legitimam; & idem est de utroque Avo, si defuncti sint pater & mater, &c. *Molin. D. 159. N. 2.* Et pars legitima ascendenti relinquenda à filio, est pars tertia bonorum, de reliquis potest testari, *Mol. N. 3.* Quod si Novitius Professionem edat, non factâ priùs renunciatione bonorum, succedit Ordo, si est capax successionis; si autem non est capax, succedunt hæredes ab intestato, *Pirh. L. 3. T. 31. N. 79.*

1159 §. 5. Si Religiosus scriptus sit hæres, Monasterium potest immediatè adire hæreditatem in scio & etiam invito Religioso, uti velut probabilius tenent *Sanch. in Dec. Lib. 7. c. 12. à n. 35. Lugo de Just. D. 3. à num. 94. Todtf. Q. 75. N. 12. contra Wading: de Contract. D. 4. Dub. 5. §. 5.* & alios, qui dicunt fieri tantum mediante Monacho: sed ratio nostra est, quia Religiosus omne suum *velle & nolle*, quoad ejusmodi Jura, transtulit in voluntatem Superiorum. An autem & quomodo, v. g. Societas JESU possit prætere hæreditatem, legatum vel Legitimam Professi, qui ante Professionem omnia sua Jura cesserat alicui Collegio, videri potest *Lugo in Resp. Moral. L. 4. Dub. 4. & 5, ubi Dub.*

Dub. 6. docet Generalem posse post mortem testatoris acceptare legatum Scholastico relictum. Quoad Episcopatum Leodiensem, vide *Mea* Definit. 43.

§. 6. Potest quidem Religiosus ex rationabili causa absque licentia Superioris repudiare donum sibi oblatum, aut etiam petere illud potius donari, v. g. suo cognato, uti notant *Sanchez* Cap. 19. Num. 75. *Lugo* de Just. D. 3. N. 166, repudiatio tamen hæreditatis facta sine licentia esset invalida, uti tenent idem *Sanchez* c. 12. n. 37. & *Lugo* à n. 94. iterumque in *Resp. Moral. Lib. 3. Dub. 14. num. 4*, quia Superiores censentur priorem voluntatem ratam habere, non autem posteriorem, possuntque immediatè & independenter à voluntate Religiosi hæreditatem adire, uti dictum est. Vide *Delbene* de Immunit. Eccl. c. 17. D. 6. Quoad Scholasticos Societatis JESU, videri potest *Pelliz. Tract. 4. c. 2. N. 172.*

§. 7. Si Testator excludat Religiosum professum ab hæreditate vel à legato, non ideo excluditur, qui in Societate tria tantum vota emisit, quia certum est non esse professum, licet per Pontifices illi communicentur aliqui effectus Professionis, uti quod invalidè contrahat Matrimonium &c. Quoad dominium autem & successiones, decernunt non æquiparari Professis: nec in odiosis, quale hoc est, extendi debet nomen professi, & ideo per tria illa vota non vacant beneficia, nec cessant pensiones, nec Jus Patronatus &c. *Lugo* in *Resp. Mor. L. 4. Dub. 44.* Plura circa jam dicta videri possunt apud *Castrop. Tract. 16. D. 3. P. 3. & seqq.*

Q. 211. *Quinam illegitimi possint esse hæredes. Re.* Illegitimi sunt, qui nascuntur extra Matrimonium, uti pluribus explicabitur *Lib. 4. à num. 750,*
ubi

ubi etiam dicitur, quomodo fieri possit legitima-
tio. Quòd si inter Parentes potuerit esse validum
Matrimonium, saltem intra tempus, quo proles
concepta est & nata, talis illegitimus dicitur natu-
ralis; si autem validum Matrimonium tum esse non
potuerit, dicitur spurius, uti communiùs loquun-
tur Theologi, licet Juristæ discrepent, nam *Strycki-
us* de success. ab intest. Dissert. 7. c. 2. à §. 29. dicit
illos esse naturales, qui ex concubina domi reten-
ta, aut ex virgine soluta nascuntur; illos esse spuri-
os seu nothos, qui ex muliere publicè quæstum
meretricium faciente, quia cum ignoretur pater,
non censentur habere patrem: utrosque autem
distinguit ab eis, qui ex adulterio, incestu & da-
mnato Legibus coïtu nascuntur, quia tales nec pa-
trem nec matrem nec agnatos habere censentur,
& habentur, tanquam si non sint filii. Nos loque-
mur cum Theologis, quorum explicatio magis
declarabitur Lib. 4. à num. 751.

1163

§. 1. Naturales, si absint legitimi ascendentes &
descendentes, possunt à Patre ex assè; si adsint le-
gitimi descendentes, possunt tantùm ex uncia in-
stitui hæredes; si adsint soli ascendentes, his debe-
tur Legitima, id est, triens, & reliqui duo trientes
possunt per testamentum venire ad naturales. Si
autem mater filiorum naturalium sit superstes sinè
filiis aliis, huic potest donari sola semi-uncia.
Quòd si pater moriatur intestatus, neque sint legi-
timi descendentes, neque etiam legitima uxor, natu-
rales succedunt in sexta parte inter ipsos & ma-
trem eorum dividenda, aliæ quinque partes veni-
unt ad legitimos hæredes ab intestato. Si autem
adsint descendentes legitimi vel uxor legitima, &
Pater intestatus decedat, naturales nihil accipiunt,
ut nec tum, si Pater alios filios adoptaverit, ha-
bentur

bentur enim legitimi, *Instit. De adopt. §: 2.* Item nec tum succedunt, si pater se pluribus concubinis miscuerit, *Stryck: Diss: 1: c: 2: §: 16.* Excipe competentia alimenta, quæ semper debentur naturalibus secundùm arbitrium prudentum. Denique naturales non solùm ex testamento, sed etiam ab intestato succedunt Matri, non aliter ac si essent legitimi, unde in hæreditate materna æqualiter concurrunt cum legitimis, & cum his succedunt etiam quoad relicta ab Avo aliisque ascendentibus, *Molin: à D. 165. Lugo D. 24. à n. 88. Stryck. §. 46. 47. 52. Haumold. T. 5. N. 449.* Nepos tamen legitimus natus ex Patre naturali non succedit Avo, secundùm *Stryck. §: 48.* De natis ex vago concubitu seu meretricio, est similiter discurrendum, nisi quòd non admittantur ad successionem Matris illustri, si legitimi adsint.

§. 2. Spurii succedere non possunt Patri aut Ma- 1164
tri, nec per testamentum, nec ab intestato, nec per substitutionem, uti explicat *Lugo à n. 92.* & habetur *L. Si quis incesti, Cod. De incestis nuptiis. L. 1. Cod. De natural: Liberis. Novel: 74. c. 4,* ubi etiam dicitur, quòd nequidem per donationem inter vivos possint aliquid accipere: tenentque ista, licet Parentes postea petita dispensatione aut aliter cessante impedimento contraxissent Matrimonium, nec essent aliæ proles, quia spurii non legitimantur per subsequens Matrimonium, uti dicitur *Lib. IV. Num. 759.* Item tenent dicta, uti habet *Lugo num. 92,* licet Parentes se abdicare vellent dominio rerum suarum, ut spurius eas primus occuparet, quia per Leges inhabilitati sunt, tam Parentes ad dandum spuriiis, quàm spurii ad accipiendum aliquid paternum vel maternum, statuit enim

enim *Novella* suprà c. 6. eos , qui semel ex odibilibus nobis & propterea prohibitis nuptiis procedunt, neque naturales vocari, neque participanda ulla clementia est, sed sit supplicium etiam hoc Patrum, aut agnoscant, quia neque quidquam peccatricis concupiscentie eorum habebunt Filii. Potest tamen spurius accipere aliquid à Parentibus titulo oneroso, v. g. emptionis, quia tum habet se sicut extraneus, *Lugo num. 112.* Item titulo remuneratorio, attamen non plus, quàm re ipsa mereatur, *Lugo num. 114.*

1165 §. 3. Si quis natus sit ex conjugato & soluta, *Socin. Gomez & alij* putârunt admitti ad successionem Matris, sed negant cum aliis *Lugo num. 92. & Strych. §. 57,* quia est verè spurius.

1166 §. 4. Si Pater spurii dicat alteri habenti etiam filium spurium, *ego filium tuum scribo hæredem, si tu meum scribas hæredem tuum,* dispositio non valet, quia tantundem est, ac si permutarent sua bona, & singuli darent ea suis spuriiis, *Lugo n. 107.* Item executor non potest ex illis, quæ legata sunt pro Pauperibus, aliquid donare spurio testatoris, quia spurius re ipsa acciperet à suo Patre; posset tamen executor donare suo spurio, quia donaret nomine testatoris, à quo spurius executoris acciperet, *Lugo à num. 108.* An Pater possit aliquid relinquere uxori filii spurii, aut Avus spurio sui filii, videri potest *Lugo num. 111. & à n. 115.*

1167 §. 5. Parentes non tenentur alere spurium, nisi alimentis necessariis, putântque aliqui intelligi tantùm alimenta viliora & ad naturam necessaria, sed alii communiter cum *Lugo n. 123.* permittunt necessaria etiam ad decentiam statûs, juxta qualitatem personæ & alias circumstantias, & quidem
pro

pro tota vita spurii, *Lugo* num. 126. Vide etiam *Less.* in Auct. v. *Illegitimus*. Casu 1. Hæredes autem Patris habent eandem obligationem alendi spurium, si Pater non providerit, *Lugo* num. 125. Item ascendentes paterni, si Pater aut hæredes deficiant, *Lugo* num. 136.

§. 6. Legitimati per rescriptum Principis non 1168
succedunt cum legitimis, nisi fuerint legitimati ante natos legitimos, tum enim æqualiter succedunt, *Stryck.* §. 72. *Castrop.* T. 13. D. 4. P. 4. §. 2. N. 17, uti & tum æqualiter succedunt, si sint quidem legitimati post natos legitimos, attamen Princeps legitimans noluerit hoc illis obesse, *Castrop.* §. 4. N. 6. Comitibus tamen Palatinis ordinariè non censeatur data potestas sic legitimandi, nisi in tenore addatur, *Stryck.* §. 74. Beneficium autem legitimationis per Principem, secundum *Stryck.* Dissert. 7. c. 2. §. 36. etiam extenditur ad natos ex stupro, adulterio vel incestu, possuntque illegitimi legitimari per rescriptum Principis etiam in præjudicium Agnatorum, si legitimi Filii non adsint, fieri tamen debet vivo adhuc Patre vel saltem sic destinante, uti si illegitimum scripserit hæredem sub conditione petendi legitimationem à Principe, *Stryck.* §. 75. aliique cum *Lugo* num. 113, ubi dicit spurium posse à patre institui hæredem, sub conditione, si à Principe legitimetur. Videri possunt plura apud *Mol.* suprâ, *Azor* P. 2. L. 2. c. 7. & seqq. *Lugo* Sect. 6. & 7. An filia possit exhæredari, si nubat invitis Parentibus, dicitur Lib. 6. de Sponsalib. ad D. 2. Non posse autem exhæredari ob ingressum in Religionem, dicitur Lib. 4. Num. 51.

Q. 212. An obligationes testatoris transeant 1169
ad

ad heredem. R. Satis colligi potest ex dictis p. 1. à n. 337. & à n. 477. item hic à n. 237. & à n. 490. & n. 1046. potestque etiam videri *Lugo* d. 23. à n. 98. Et universaliter notandum est, quod hæres teneatur perficere negotia à defuncto inchoata & nondum finita, L. *Hæres. 40. ff. Pro Socio: L. Nam & Servius, §. 2. ff. De negot. gestis.* Adde tamen, si testator dixerit, *hæres meus infra scriptus* (qui est v. g. Titius) peregrinetur pro me *Lauretum, aut det 100. aureos pauperibus*, si Titius non fuerit peregrinatus, Cajus hæres Titii non satisfacit peregrinando, sed debet dare 100. aureos pauperibus, quia Tò *infra scriptus* notabat solum heredem immediatum, obligatio autem realis Caji est inde, quia repræsentat personam Titii, qui quia peregrinationem non explevit, tenebatur ad istam eleemosynam, ita *Sanch. in Dec. l. 4. c. 15. num. 31. Lugo in Resp. mor. l. 6. dub. 13.* ubi universim examinat, an hæres hæredis teneatur ad pœnam à testatore impositam. An autem obligatio restituendi famam transeat ad heredem, dicetur n. 1256. Denique hic notandum, si testator in vivis habuerit piam voluntatem aliquid faciendi, v. g. fundandi beneficium, si hæredi vel hæreditati non imposuerit eam obligationem, sicuti voluit testator ex devotione facere, ita poterit hæres pro libertate omittere.

1170 Q. 213. *Quid intelligatur per Falcidiam & Trebellianicam. R. §. 1.* Falcidia est ea pars bonorum, quam detrahit hæres à legatis vel donationibus mortis causâ factis, quousque impleat suam Legitimam per illa legata vel donationes imminutam, si fit hæres necessarius; aut quousque separet quartam partem bonorum, si fit hæres, cui nulla debeat Legiti-

Legitima, cum enim olim liberum esset totum patrimonium erogare in legata, sicque hæredibus sæpe nihil superesset, ac propterea hæreditatem respuerent, lata est *lex Furia*, primùm prohibens uni legatario legari ultra 1000. aureos; deinde etiam *lex Voconia*, prohibens, ne quis plus relinqueret alicui, quàm hæredi: sed cum neutra adhuc sufficeret, lata est *lex Falcidia*, sic dicta à *Falcidio* Tribuno, qui illam tulit, quâ cavetur, ne plus legare liceat, quàm dodrantem seu tres partes omnium bonorum, ita ut hæredi semper remaneat quarta pars omnium, quæ inveniuntur in morte testatoris, post soluta prius debita, expensas funeris ac mercedem servorum, habentur hæc Instit. De lege Falcidia, & Cod. Ad legem Falcidiam, additque etiam aliqua *Busenb.* relatus n. 1153. in fine.

§. 2. Per Trebellianicam hinc intelligitur quarta pars hæreditatis, quæ competit hæredi fideicommissario, nam sicuti per Falcidiam positum est temperamentum legatis, ita fideicommissis per S. C. Trebellianum, sic dictum, quia *Trebell.* Consule factum est, quo statuitur, ut hæres fideicommissarius rogatus totam hæreditatem restituere, possit quartam partem sibi retinere, uti habetur §. 7. Instit. De fideicommiss. Hæredit. & Cod. Ad S. C. Trebellianum, possuntque de Falcidia & Trebellianica plura videri apud *Haun.* t. 7. c. 4. per 9. controversias.

Q. 214. Quid agendum sit in dubio, an fraus commissa sit circa testamentum. R. Sic dubitans potest vi testamenti adire hæreditatem, quia fraus, utpote delictum, non præsumitur: si tamen probabiliter adfuit fraus, & nemo est in possessione, *Tambur.* in Dec. l. 1. c. 3. §. 7. V. Testamentum, dicit hæredita-

tem esse dividendam juxta ratam probabilitatis.

1173 Occasione hujus quæstionis, in qua mentio fit fraudis, resolvitur hic casus:

Titius habet duos nepotes, Cajum & Sempronium, ad quos, per legem Patriæ, devolvi debent æqualiter bona immobilia Titii: hæc tamen bona vendere posset & consumere Titius, si in necessitate esset. Et quia Cajus ei gratior est, optaret majorem partem devolvi ad Cajum, hinc

Quærit, an non possit fingere necessitatem, & nunc Cajo donare, v.g. ter mille Imperiales, eique isto pretio vendere meliorem partem istorum immobilium.

Respondeo, non posse, 1. Quia Sempronius per legem Patriæ habet jus ad illam medietatem suo tempore obventuram, ergo fit injuria, si fraudetur. uti fieret injuria, si aliquis fraudaretur, qui per sententiam Judicis haberet jus ad rem, ad certa bona; plus enim est habere jus per legem, quam nudè per sententiam. 2. Est illicitum & injustum per mendacium vel fraudem impedire aliquem à consecutione boni, quod licitè petere vel sperare potest, uti dictum est n. 69, sed Titius per mendacium vel fraudem impediret Sempronium à consecutione boni, quod licitè petere & sperare potest, deberet enim Titius fingere aut etiam dicere se necessitate pressum ea bona dividere, ergo. 3. Leges ejusmodi, etiam civiles, quæ purè pœnales non sunt, sed feruntur intuitu boni communis & pro conservatione familiarum, obligant etiam in conscientia, uti certum est, & latè probat Suarez de Legibus c. 21. & seqq. sed Lex, de qua hic sermo, non est purè pœnalis, sed lata intuitu boni communis, pro conservatione familiarum, ergo.

Con-

Confirmatur, nam si tales leges non obligarent in conscientia, frustra ferrentur, quia semper possent facillimè eludi per praxes ejusmodi fraudum & fictionum.

Cui cedant bona defuncti absque hærede & testamento, dictum est n. 104.

TRACTATUS VI.

De Præcepto Decalogi 8. 9. 10. Et de Præceptis Ecclesie.

CAPUT I.

De Præcepto Octavo.

Non loqueris &c.

Prohibetur hic omnis injusta læsio famæ & 1174
honoris proximi; ac præcipuè omnis falsitas, & mendacium, ac læsio verbalis, quæ fit, tum in judicio, falsò accusando, vel verum celando, de quo suprà; tum etiam extra, perniciosè mentiendo, secreta revelando: de quo v. Bon. de rest. d. 2. q. 2. p. un. Laym. l. 3. t. 3. p. 2. c. 5. ac denique detrahendo.

DUBIVM I.

Quid sit suspicio, judicium temerarium, & dubitatio, ac quale peccatum.

Suppono hæc tria differre inter se, quòd judicium fit firma animi sententia, seu assensus indubitatus; Suspicio, assensus inchoatus, quo quis inclinat in unam partem, judicans probabiliter latere aliquod fundamentum opinandi: Dubitatio autem non est assensus (nisi causaliter) sed quasi suspensio animi, in neutram partem inclinando. 1175
Quæritur ergo hic, non de suspicione & judicio